

Senj in v več družih trdnjav v tistih krajih (na priliko Liko, Jajce).

Ferdinand si je priskrbel potrebnega denarja, je posedel s svojo vojaščino omenjene trdnjave in Turke večkrat močno potolkel. Vsled vojsk je bila pridobljena dežela skor brez ljudi; za tega del jo je prepustil Ferdinand srbskim begunom in katoliškim Hrvatom s tem pogojem, da imajo deželo, ki jih redi, braniti zoper Turke.

Ti novi stanovalci ob turški meji niso plačevali davkov, pa bili so zavezani skoz in skozi vojaško službo opravljati.

Nekateri izmed njih so dobivali od Avstrije nekaj plače, drugi so brezplačno služili. Med vseljenci so bili tudi beguni iz Bosne, „Uskoki“ imenovani; ti so se pod istimi pogoji kakor uni, vselili unkraj Kolpe, v okraji Žumberškem (Sichelburg). Al, ker so ljudi napadali in ropali, moralo se je na-nje paziti, ter so jim zarad javne varnosti odkazali kraje zad za Senjem, kateri so bili malo da ne zapuščeni.

Granica Karloviška, Varaždinska in Banaška je postala vojaška l. 1589. vsled tega, da se je dovolilo mnogim Morlaškim rodovinom ondot vseliti se, zlasti pa potem, ko se je bilo vselilo veliko kristijanov došlih iz male Valahije; tem je Ferdinand II. prepustil 70 zapuščenih gradov med Kulpo in Uno.

Rudolf II. jim je podelil versko svobodo ter oprostil jih davkov; naložil pa jim dolžnost, zemljo obdelovati in mejo proti Turkom braniti. Uže od l. 1707. se bere v zgodovini o nekakošnem graničarskem polkovniku, kateremu so bili podložni stotniki, poveljniki in konjiki.

Tako se je ustanova vojaške granice zmirom bolj razvijala. Leta 1652. se je štelu uže čez 8800 stanovalcev. Leta 1687. se je vselilo tam 4000 Srbov, in so vživali enake pravice, kakor prvotni prebivalci. Po Karlovškem miru so posedli oni pridobljene okrajine, katere so bile vsled vojsk brezljudne; tako na priliko so se lotili obdelovati sedanji Banat in slavonsko vojaško granico Srbi, ki so bili ubežali iz Turčije. Tako se je naredil poleg okrajev Varaždinskega, Karlovškega in Banaškega Slavonski okraj, kateri se razprostira poleg Save, Maroše in Tise. To poslednjo deželo sta administrovala dvorsko vojno svetovalstvo in dvorna kamora na Dunaji.

Leta 1793. je ukazal Leopold I., da naj se združi Varaždinska granica s civilno Hrvaško; toda se ta ukaz ni izvršil, kakor tudi ne sklep cesarja Leopolda II., po katerem je imel postati Senj uže takrat to, kar je še le letos postal, svobodno kraljevo mesto.

Graničari so se za trdno po vojaško uravnali še le za vojske zarad dednega nasledstva. Pričel je to uređovanje leta 1746. general Sasko-Hildburghausenski, kateri je naredil v Karlovškem okraji 4 polke infanterije in en polk huzarjev; v Varaždinskem dva polka infanterije in en polk huzarjev. Ban grof Bathyany je o istem času 2 polka infanterije in 1 polk huzarjev v Banatu uredil, in 1750. leta je napravil general Engelhofer v Slavoniji tri polke infanterije in en polk huzarjev.

Leta 1760. se je Erdeljska vojaška granica, katera se je bila po 90 letih svojega obstoja uže razpustila, zopet ustanovila, in leta 1765. se je naredila vojaška meja v Banatu, ki je obsegala tudi 14. graničarski polk.

Leta 1769. se je v graničarskih polkih vpeljal nemški poveljni jezik.

Leta 1780. so se odpravili huzarski regimenti.

Leta 1798. so dobili polki številke v aritmetičnem redu 1 itd. Od tistihmal so morali hoditi graničari v vojsko.

Mnogovrstne novice.

* *Velika vročina.* Iz Londona se poroča, da je bila tam 15. dne t. m. tako velika vročina, da take skoro ni pomniti. Gorkomer je kazal 98 stopinj Fahrenheit (t. j. skoro 44° R.); največ je bilo leta 1868., namreč 96 stopinj. Vročina je bila res afrikanska, skoro taka, kakor tisti dan lanskega leta v Calcutti, za 4° manj ko v Bombaji. Tudi drugje na Britanskem ni bilo nič manj vroče; po več krajih so morali delo v topilnicah vstaviti, ravno tako vojaške vaje. V Londonu so trije ljudje umrli za solnčno opeklino. Gospoda si je z japonskimi pihalniki pomagala. — Z Novega Yorka se telegrafično naznanja, da je tudi v severni Ameriki vročina grozna. V Daytonu (država Ohio) je za solnčno opeklino umrlo 30 ljudi, v Chicagi 10, v Richmondu in Novem Yorku po 1. V vsej deželi je do 15. t. m. za to opeklino umrlo 200 ljudi. — Tudi v državi Minnesotski, kjer je veliko Slovencev, je vročina letos nenavadno velika, zima pa je bila tudi nenavadno mrzla.

Naši dopisi.

Iz Wabashe v Minesoti v severni Ameriki 3. jul. — Sprejmite, drage nam „Novice“, tudi od nas tu živečih Kranjcev par kratkih vrstic. Čeravno smo daleč od svoje domovine, se vendar večina naše množice živo briga za vse, kar se pri vas zgodi, vsaka vesela novica, posebno s političnega polja, razveseli tudi nas, zato vam prav srčno želimo dobro srečo na poti k bolji bodočnosti, katera se vam zdaj vendar uže nekoliko odpira. Prav razveselilo nas je premeščenje Kalteneggerjevo in Vesteneckovo, še bolj pa odlikovanje očeta dr. Bleiweisa, kateremu iz vsega srca navdušeno čez morje kličemo: živio! Prav tako vam se vklanjamozavoljo zmage vaše pri kupčijske zbornice volitvah, kjer je zmagala pravica, t. j. narod. — Vse to so uže znamenja, da se na Slovenskem vreme vedri; le še Pirkarja se skusite znebiti, potem bodo razrušeni glavni stebri nemčurstva na Kranjskem in ravnopravnost Slovincem ne bode na veke ostala prazna beseda. Naš poklon tudi vašemu deželnemu predsedniku gosp. Winklerju, ki je, kakor se kaže, res pravi mož na pravem mestu. — O priliki kaj več, posebno o tukajšnjih kmetijskih razmerah; zdaj pristavim le še to, da je po vsi severni Ameriki taka silna vročina, da je uže več ljudi za solnčno opeklino zbolelo in umrlo. Tudi jaz nisem še nikdar take vročine okusil, kakoršna je zdaj tu ob reki Mississippiju. — Zdravi!

A. Obreza.

Iz Slatine v Rumuniji 15. jul. (Bolgari v Rumuniji.) Kdo na Slovenskem ne pozna pridnosti in spretnosti ljubljanskih krakovskih žen, ki oskrbujejo ljubljanski trg z raznovrstno zelenino, ki obdelujejo svoje vrte s tako marljivostjo, da je malo mest, katera imajo na svojih trgih tako okusno in lepo zelenino, kakor je pri našajo Krakovčanke na ljubljanski trg.

Pri nas po vsi deželi oskrbujejo to opravilo Bolgari*) tako ročno, tako pridno, in, rekel bi, tako in-

*) Ime Bolgar v tem spisu ne znači narodnosti, temveč je le geografični pojem. S tem imenom zaznamujemo Bolgare, katerih domovina je sedanja politična Bolgarija v severu Balkana; od njih razlikujemo Makedonce, katerih dom je v današnji Makedoniji, in kateri so, kakor se razume ob sebi, tudi bolgarsko-slovanske narodnosti. F. Schollmayr.